

31.03.2017

POL-2017-3796

Poliisihallitus

POL-2017-3796, 20.2.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1 Taustaa

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi tieliikennelaki, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvuympäristön rakentamiseksi sekä säädösten sujuvoittamiseksi. Esityksellä toimeenpannaan myös valtioneuvoston tekemä periaatepäätös tieliikenteen turvallisuudesta.

2 Helsingin poliisilaitoksen lausunto

2.1 Soveltamisala

160 §

Soveltamisala

Liikennevirhemaksu määrätään tässä luvussa säädettyjen liikenne rikkomusten rangaistuksena, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Virhemaksun määrää 185 §:ssä mainittu liikenteenvalvoja ja sen saa valtio.

Liikennevirhemaksua ei saa määrätä, jos:

1) liikenne rikkomus käsitellään rikosasioista säädettyssä järjestyksessä tai pysäköinninvalvonnasta annetun lain (727/2011) mukaisessa järjestyksessä;

2) liikenne rikkomuksen tekijä ei tekohetkellä ole täyttänyt viittätoista vuotta;

3) rikkomus on ollut omiaan aiheuttamaan muunlaista kuin vähäisenä pidettävää vaaraa tai haittaa; tai

4) rikkoja on menettelyllään osoittanut piittaamattomuutta lain kielloista tai käskyistä.

Jos liikenne rikkomus on vähäinen, siitä voidaan antaa suullinen tai kirjallinen huomautus.

Seuraamus saadaan jättää määräämättä, jos liikenne rikkomus on ilmeisesti johtunut anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta taikka jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta.

Jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta liikennevirhemaksu, määrätään virhemaksu siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin virhemaksu.

Hallituksen esityksessä esitetään, että pykälän 5 momentin mukaan liikenteenvalvoja voisi virhemaksun sijaan antaa vähäisestä liikenne rikkomuksesta suullisen tai kirjallisen huomautuksen. Nykyisessä tieliikennelaisissa 104 § on myös mahdollistettu toimenpiteestä luopuminen kokonaan ilman erityisiä perusteita, jos teko on ollut olosuhteisiin nähden vähäinen. Ehdotetussa pykälässä tämä ei ole mahdollista vaan on annettava joko suullinen tai kirjallinen huomautus tai voidaan poistaa tapaus jos se on johtunut anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta taikka jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta. Tämä ei mahdollista automaattivalvonnassa käyttöön otettua toimintatapaa, jossa pienimpiin ylinopeuksiin ei puututa muuten kuin kameran välähdyksellä. Tapaukset poistetaan liikenneturvallisuuskeskuksessa TLL 104 § perusteella, mutta tuleva lainsäädäntö ei sitä selkeästi mahdollistaisi. Tämän vuoksi Helsingin poliisilaitos esittää, että 5 momenttia muutettaisiin seuraavasti *"Jos rikkomus on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, voidaan siitä jättää seuraamus määräämättä tai antaa suullinen tai kirjallinen huomautus."*

Pykälän 6 momentissa mukaan *"Jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta liikennevirhemaksu, määrätään virhemaksu siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin virhemaksu."* Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan, useista rikkomuksista tulisi määrätä korotettu liikennevirhemaksu esimerkiksi 30 euroa jokaista samalla kertaa tehtyä tekoa kohden. Voi ilmaantua tapauksia, joissa kuljettaja ei ole käyttänyt turvavyötä, ajanut ylinopeutta ja jättänyt noudattamatta punaista liikennevaloa. Tällaisissa moniriketapauksissa sanktion tulisi olla korkeampi kuin vain yhden rikkeen osalta. Korotusta ei sovellettaisi jalankulkijan tai polkupyöräilijän rikkeisiin.

2.2 Rikkomusasteikot

164 §

Hallituksen esityksessä esitetään, että rikkomusten asteikkoja tarkistettaisiin niin, että seuraamuksen rahamäärä vaihtelisi 5 kilometrillä tunnissa tapahtuvan ylityksen mukaan. Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan nykyistä hienojakoisempi asteikko mahdollistaa pienem-

piinkin ylinopeuksiin puuttumisen ja on kansalaisten näkökulmasta paremmin hyväksyttävissä.

Toinen pykälässä esitetty merkittävä uudistus on liikennevirhemaksun käyttömahdollisuus 30 km/h ylityksiin asti nykyisen 20 km/h sijaan. Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan ehdotus on kannatettava, sillä se vähentää poliisin työmäärää ja vähentää asiakkaan vaivannäköä, kun 21-30 km/h ylinopeuksista asiakkaan ei tarvitse automaattisessa liikennevalvonnassa havaitussa tapauksessa asioida poliisin palvelupäivystyksessä vaan liikennevirhemaksu voidaan lähettää postitse.

2.3 Tiedoksianto

172 §

Liikennevirhemaksun tiedoksianto. Pykälän mukaan liikennevirhemaksua koskeva päätös annettaisiin tiedoksi rikkomukseen syyllistyneelle henkilökohtaisesti ja kirjallisesti.

Hallituksen esityksessä esitetään, että päätös olisi annettava kuljettajalle henkilökohtaisesti ja kirjallisesti. Voimassaolevassa tieliikennelaissa 11 § 2 momentin mukaan *"Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, rikesakkomääräys liitteineen voidaan lähettää rikkomukseen syyllistyneelle postitse hänen ilmoittamaansa tai ajoneuvoliikennerekisteristä ilmenevään osoitteeseen, jos kyseessä on moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehty liikennerikkomus, johon syyllistyneen henkilöllisyys on välittömästi todettu. Rikesakkomääräys on tällöin lähetettävä viipymättä ja viimeistään kahden viikon kuluessa rikkomuksen tekopäivästä. Asiantomaisen henkilön katsotaan saaneen rikesakkomääräyksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun se on annettu postin kuljetettavaksi. Rikesakkomääräykseen on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi."*

Helsingin poliisilaitos esittää, että voimassaolevan tieliikennelain 11 § 2 momentti sisällytettäisiin myös tulevaan lainsäädäntöön soveltuvin osin. Se mahdollistaisi liikennevirhemaksun lähettämisen asiakkaalle postitse, jolloin liikenteenvalvojalla ei tarvitsisi olla tulostuslaitteita mukanaan. Lisäksi suurissa ja ruuhkaisissa liikennevalvontatapahtumissa riittäisi asiakkaan henkilötunnuksen ja auton rekisterikilven tietojen kirjaaminen jolloin valvonta olisi sujuvampaa. Jo nyt on teknisiä laitteita käytössä, joilla voidaan lukea edellä mainitut tiedot nopeasti ja toimintavarmasti.

2.4 Ajoneuvokohtainen liikennevirhemaksu

173 §

Ajoneuvokohtainen liikennevirhemaksu

Liikennevirhemaksu voidaan määrätä myös moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehdyn sellaisen liikennerikkomuksen seuraamuksena, joka on ha-

vaittu automaattisessa liikennevalvonnassa tai muuten ajoneuvoa pysäyttämättä ja joka koskee:

- 1) henkilökohtaisen turvalaitteen käyttämättä jättämistä;*
- 2) punaisen liikennevalon noudattamatta jättämistä;*
- 3) tässä laissa tarkoitettua etuajo-oikeutta, väistämisvelvollisuutta; kielltoa, rajoitusta tai määräystä osoittavan liikennemerkkin noudattamatta jättämistä tai sääntöliikennemerkkin noudattamatta jättämistä;*
- 4) ajoneuvokohtaisen nopeusrajoituksen noudattamatta jättämistä;*
- 5) häiritsevää tai tarpeetonta ajoa taikka joutokäyntiä koskevan kiellon noudattamatta jättämistä.*

Helsingin poliisilaitos on esittänyt useasti ja tehnyt aikoinaan lakiesityksen automaattivalvonnan soveltamisalan laajentamisesta ja näkee nyt esitetyn laajennuksen liikennevalvontaa tukevana ja liikenneturvallisuutta parantavana.

Helsingin poliisilaitos esittää lisättäväksi ajoneuvolakiin tieliikennevirhemaksun käyttömahdollisuutta tietyissä erikseen määritellyissä rikkomuksissa kuten katsastamaton ajoneuvo, pienet kuntopuutteet, vähäiset rekisteröintisäännösten rikkomiset. Tämän muutoksen avulla voitaisiin myös lähettää liikennevirhemaksu 174 §:ssä mainitun käyttövastaavan puuttumisesta ajoneuvotietojärjestelmästä.

Helsingin poliisilaitos esittää lisättäväksi 98 § teknisen laitteen käyttämisen. Viestintävälineen valvonta erityisesti taajama-alueilla on liikenneturvallisuuden näkökulmasta perusteltua ja nykyaikaisilla automaattivalvontalaitteilla laitteen käyttö on helposti todennettavissa. Tulevaisuudessa jos ajoneuvot liikkuvat ilman, että kuljettajan tarvitsee jatkuvasti aktiivisesti vaikuttaa ajoneuvon, voidaan tämä kohta poistaa tai poliisihallitus voi ohjeistaa sen tarkempaan tulkintaan.

2.5 Tiedoksianto

174 §

Ajoneuvokohtaisen liikennevirhemaksun tiedoksianto

Ajoneuvokohtainen liikennevirhemaksu lähetetään postitse tai annetaan sähköisenä tiedoksiantona ajoneuvoliikennerekisteristä ilmenevään ajoneuvon omistajan, haltijan tai tilapäisen käyttäjän osoitteeseen. Jos ajoneuvon omistaja tai haltija on oikeushenkilö, ajoneuvokohtainen liikennevirhemaksu lähetetään ajoneuvolain 3 §:n 23 kohdassa tarkoitettulle käyttövastaavalle.

Virhemaksu on lähetettävä viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa rikkomuksen tekopäivästä. Virhemaksuun on merkittävä päivä, jolloin se on annettu postin kuljetettavaksi.

Asianomaisen henkilön katsotaan saaneen ajoneuvokohtaisesta virhemaksusta tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun virhemaksu on annettu postin kuljetettavaksi.

Hallituksen esityksessä esitetään, että jos ajoneuvon omistaja tai haltija olisi ajoneuvoliikennerekisterin mukaan oikeushenkilö, ajoneuvokohtainen liikennevirhemaksu lähetettäisiin ajoneuvolain 3 §:n 23 kohdassa tarkoitetulle käyttövastaavalle. Trafilta saadun selvityksen mukaan vain noin 19,3 % edellä mainituista ajoneuvoista on ajoneuvotietojärjestelmään ilmoitettu käyttövastaava. Alla olevasta taulukosta näkyy jakauma eri ajoneuvokäyttöluokista ja, että 112.051 ajoneuvolla ei ole merkittynä käyttövastaavaa.

ajoneuvonkaytto	onko_käyttövastaava		Yhteensä
	ei	kyllä	
Yksityinen	60 377	10 435	70 812
Luvanvarainen	7 936	347	8 283
Kouluajoneuvo	1 278	194	1 472
Vuokraus ilman kuljettajaa	6 954	2 832	9 786
Myyntivarasto	35 388	12 983	48 371
puuttuvat	118	100	218
Yhteensä	112 051	26 891	138 942

Helsingin poliisilaitos esittää vaihtoehtoisesti kolmea eri ratkaisuvaihtoehtoa:

1) Tarkennetaan auton katsastusta ja rekisteröintiä koskevaa lainsäädäntöä niin, että ajoneuvon rekisteröinti tai katsastus ei olisi mahdollista, ilman, että ajoneuvolle on merkitty joku luonnollinen henkilö (omistaja, haltija, käyttäjä tai käyttövastaava).

2) tehdään 1 momenttiin loppuun lisäys "tai hänen puuttuessaan yrityksen toimitusjohtajalle tai hallituksen jäsenelle"

3) tarkennetaan nykyistä lainsäädäntöä niin, että käyttövastaavan puuttuminen sanktioitaisiin

Mikäli pykälään ei tehdä mitään edellä mainittua tai jotain muuta vastaavaa muutosta niin uhkana on, että nykyprosessin kaltainen työläs ja hidas tiedustelukirjeiden lähettäminen jatkuu.

Helsingin poliisilaitos esittää, että pykälään lisättäisiin puhelimitse suoritettava tiedoksianto sellaisia tilanteita varten, joissa esitetty 30 päivän määräaika on mennyt umpeen. Lisäksi esitetään, että pykälään lisätään nykyisessä lainsäädännössä oleva mahdollisuus lähettää liikennevirhemaksu postitse, jos tekoon syyllystyneen henkilöllisyys on selvitetty tunnustuksella, jota ei ole syytä epäillä. Tunnustus olisi vastustamisilmoituksessa samaan tapaan kuin se on nykyäänkin. Nämä muutosesitykset vähentäisivät merkittävästi poliisin palvelupäivystysten työmäärää, sillä kirjeiden käsittelyyn kuluu poliisin työaika runsaasti.

2.6 Poliisitutkinta

175 §

Ajoneuvokohtaisesta liikennevirhemaksusta vastuussa olevan selvittämiseksi voitaisiin tarvittaessa suorittaa poliisilain (872/2011) 6 luvussa säädetty poliisitutkinta.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan liikennevirhemaksusta on vastuussa ajoneuvon omistaja tai haltija, kuten on myös pysäköinninvalvonnasta säädetyn lain mukaan. Ajoneuvon omistajan tai haltijan on esitettävä todennäköisiä syitä vastuusta vapautumisen perusteluksi. Esitysluonnoksessa on mainittu, että yksi tällainen perustelu voi olla ajoneuvolla väärin pysäköineen henkilön nimen ilmoittaminen valvontaviranomaiselle. Pysäköinninvalvonnan osalta asiaa on käsitelty korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa 2014:104, jossa ajoneuvon omistajan ilmoittama pelkkä nimitieto riitti vastuusta vapautumiselle. Helsingin poliisilaitos esittää, että hallituksen esityksen perusteluissa olisi hyvä käydä läpi, mitä yksilöintitietoja ajoneuvon kuljettajasta tulisi ilmoittaa, että virhemaksusta vastuussa oleva ajoneuvon kuljettaja voidaan tavoittaa.

Pykälässä esitetään kuljettajan selvittämistä poliisitutkinnassa, mikäli kuljettaja ei selviä muutoin. On syytä selvittää, voidaanko poliisin käytössä olevia rekistereitä mm. Heko-Passi, Rikitrip ym. käyttää liikennevirhemaksujen tutkinnassa. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa määrittelee rekistereiden käytön ja ennen lain vahvistamista tulisi asia varmistaa ja kirjata lain esitöihin.

2.7 Maksuaika

180 §

Maksuaika

Liikennevirhemaksu on suoritettava 14 päivän kuluessa päätöksen tekemispäivästä. Jos päätös on annettu tiedoksi 174 §:ssä tarkoitetulla tavalla, maksu on suoritettava 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisäännästä.

Oikeusrekisterikeskus voi myöntää maksuajan pidennystä.

Helsingin poliisilaitos esittää, että maksuaika liikennevirhemaksussa muutettaisiin 30 päivään. Poliisin liikenneturvallisuuskeskukseen tulee lähes päivittäin useita puheluja, joissa asiakkaat pyytävät lisää maksuaikaa nykyisin käytössä oleviin rikesakkomääräyksiin. Poliisi ohjeistaa heitä kääntymään Oikeusrekisterikeskuksen puoleen. Nämä puhelut olisi osittain vältettävissä maksuajan pidennyksellä.

Helsingin poliisilaitos esittää pykälään lisättäväksi kohtaa, jolla voidaan estää rekisterikilvet poisottaen ajoneuvon matka, mikäli samalla ajoneu-

volla on tieliikennelain vastaisia menettelyjä viidestä eriaikaisesta teosta; liikennevirhemaksu, sakkolain mukainen rangaistusmääräys, sakko-vaatimus, rangaistusvaatimus jotka ovat maksamatta ja joihin ei voi haakea muutosta. Samankaltainen toimenpide on laissa pysäköinninvalvonnasta, josta viittaus lakiin ajoneuvon siirtämisestä 5 § 3 momenttiin. (17.6.2011/729). Pysäköintivirhe on tekona huomattavasti lievempi kuin liikenne rikkomus, joten sitä ei voi pitää tästä syystä kohtuuttomana toimenpiteenä liikenne rikkomusten osalta. Suomessa liikkuu runsaasti ajoneuvoja, joiden omistaja/haltija/tilapäinen käyttäjä ei maksa liikenne rikkomuksista määrättyjä sanktioita ja täten pääsevät käytännössä ilman rangaistusta. Sama ilmiö on havaittavissa myös osalla ulkomaalaisia ajoneuvoja, joita liikkuu runsaasti Suomessa, karkean arvion mukaan noin 50.000. Alla on Oikeusrekisterikeskuksen toimittama taulukko ulkomaalaisten maksamattomista rikesakoista ja rangaistusmääräyksistä.

Maksamattomat rs ja rv	2013	2014
3 maan kansalaisuus	2607	3573
Pohjoismaalaiset	391	387
Eu kansalaiset	3368	3278
Vailla kansallisuutta	400	356
yhteensä	6766	7594

2.8 Ajon estäminen

185 §

Pykälässä ehdotettu poliisin mahdollisuus kieltää tai tarvittaessa estää kuljettajaa jatkamasta matkaa jos hänen seulonta-alkometertuloksensa viittaa promillemäärään, joka on alle rattijuopumuksen rajan. Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan ehdotus on kannatettava, sillä on vaikutusta liikenneonnettomuuksiin, mutta suurin vaikutus tulee näky-mään luultavasti rattijuopumuksien määrässä. Jos asiaa vertaa huumausaineiden vaikutuksen alaisena ajoon, tulee huomioida, että huumausaineiden vaikutuksen alaisena ajossa on nollatoleranssi. Poliisihallituksen tulisi ohjeistaa poliisin henkilöstöä pykälän soveltamisessa esimerkiksi ajovirheet ennen ajoneuvon pysäytystä, nuori kuljettaja, vasta ajo-oikeuden saanut kuljettaja, autossa useita matkustajia tai nuorten harrastuksiin kuljetus.

2.9 Poikkeussäännökset

186 §

Pykälään on koottu nykyisessä tieliikennelaisissa useassa pykälässä olevat poikkeussäännökset yhteen kokonaisuuteen. Lisäksi poikkeussäännöstä on selkeytetty ja yksinkertaistettu. Kuljettajalle on annettu lisää harkintavaltaa. Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan esitys on kannatettava ja tukee sujuvaa poliisitoimintaa.

2.10 Voimaantulo

192 §

Voimaantulo. Pykälän mukaan laki olisi tarkoitettu tulemaan voimaan vuonna 201 . Lain 6 luku tulisi voimaan kuitenkin vasta kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Tällä varmistettaisiin tietojärjestelmien uudistaminen vastaamaan liikennevirhemaksumenettelyä sekä valvontaviranomaisten kouluttaminen uuteen lainsäädäntöön.

Lakiesityksessä ei ole selvitetty minkä lain puitteissa toimitaan kahden vuoden siirtymäaikana kun lain 6 luku ei ole vielä voimassa. Mikäli siirtymäajalle ei säädetä omaa siirtymälainsäädäntöä voi syntyä kahdeksi vuodeksi tilanne, jossa liikennerikkeitä ei säädellä millään lainsäädännöllä.

Poliisipäällikkö
Poliisikomentaja

Lasse Aapio

Ylikomisario

Mika Pöyry

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 31.03.2017 klo 11:41. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi

Helsingin poliisilaitos/Esikunta/Poliisipalvelut